

Datum
2019-06-04
Adress
August Palms Plats 1
Diarienummer
STK-2019-362

Yttrande

Till
Justitiedepartementet
ju.registrator@regeringskan-
sliet.se

Remiss från Justitiedepartementet - Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet (SOU 2018:69) [Ju2018/04195/L5]

Yttrande

Kommunstyrelsen i Malmö stad tillstyrker att den nya straffbestämmelsen om barnnäkenskapsbrottet införs. Det påpekas att det utifrån socialtjänstens erfarenheter kommer att vara svårt att föra brottet i bevis, särskilt med hänsyn till de informella äktenskapen, och att detta förutsätter att rättsväsendet förses med information från bland annat socialtjänsten. Det ligger ett stort ansvar på socialtjänsten att dokumentera information av det aktuella slaget omsorgsfullt. Den föreslagna bestämmelsen kan utifrån socialtjänstens synvinkel verka åt olika riktningar, på så sätt att dels fler utsatta barn vänder sig till socialtjänsten för hjälp, dels färre utsatta barn vänder sig till socialtjänsten på grund av lojalitet och oro för att familjemedlemmar kommer att fara illa. Kommunstyrelsen anser detta till trots att fördelarna med en kriminalisering överväger eftersom den ger socialtjänsten ett nytt verktyg att i diskussioner med enskilda påverka människor att inte ägna sig åt dessa ageranden.

Kommunstyrelsen ställer sig också positiv till en straffskärpning i fråga om brott med hedersmotiv. Utredningen beskriver att användandet av ordet heder kan vara problematiskt. Heder, ära och att vara hederlig är i grunden positiva ord. I utredningen diskuteras om ett alternativ är att använda "föreställning om heder" för att beskriva att det är uppfattningen bakom motivet det handlar om. Kommunstyrelsen anser att det av rättssäkerhetsskäl är nödvändigt att straffskärpningen åtföljs med en tydlig beskrivning av vad som avses i fråga om begreppet "heder".

När det gäller den föreslagna bestämmelsen om utreseförbud tillstyrks den av Malmös kommunstyrelse med följande påpekande. Det kommer att bli en grannlaga uppgift för socialtjänsten att avgöra om en resa verkligen är en resa som den unge själv vill åka på utan att det finns ett syfte med resan i form av bortgifte eller om det finns någon som lockar barnet och sedan för det vidare för giftermål. Införandet av bestämmelsen måste kompletteras med utbildning av personal. Staten behöver avsätta särskilda medel för detta.

En socialnämnds ansökan om utreseförbud ska med beviskravet ”sannolikhet” visa att det finns en risk för att barnet kommer att resa utomlands i syfte att bli bortgift eller i syfte att bli könsstympt. Det krav som härvid ska ställas på utredningen är lägre än det som gäller vid beredande av vård enligt LVU eftersom risken inte behöver vara ”påtaglig”. Uppgifter med viss konkretion vilka har lämnats av barnet själv eller av dennas familj, släkt eller bekanta eller även sådana uppgifter från det allmänna såsom förskola, skola, hälso- och sjukvård men även från frivilligorganisationer kan läggas till grund för att det finns en risk för att barnet förs utomlands för att ingå äktenskap eller en äktenskapsliknande förbindelse eller könsstymptas. Högsta förvaltningsdomstolens avgörande (HFD 2017 ref. 42) om att det i fråga om misstänkt misshandel räcker med ett barns berättelse av tillräcklig trovärdighet och tillförlitlighet bör även kunna ge vägledning i förevarande fall. Det hade varit bra med en skrivning i förarbetena att HFD:s principer kring barns utsagor är avsedda att tillämpas även i detta sammanhang. Kommunstyrelsen önskar vidare – även om frågan faller utanför utredningsuppdraget – uppmärksamma att lagstiftaren borde ta tillfället i akt att göra den aktuella skyddsåtgärden tillämplig på andra bortföranden utomlands av barn som kan äga rum inom ramen för en hederskontext än de som lagförslaget avser, till exempel bortföranden i syfte att separera en ungdom från en oönskad kärlek, eller bortföranden i form av så kallade uppfostningsresor, eller resor som handlar om att påverka en ungdoms sexualitet. Slutligen anser kommunstyrelsen att uppsåtskravet vid straffsanktion för att föra ut ett barn ur landet trots utreseförbud försvårar ett effektivt motverkande av att ett barn förs ur landet. Det skulle kunna vara på sin plats att även göra vårdslöshet i den aktuella frågan straffbar, vilket skulle medföra en form av undersökningsplikt när en släkting eller vän till familjen får i uppdrag att ta med sig ett barn på utlandsresa.

De föreslagna bestämmelserna kommer att medföra ökade kostnader för kommunerna utifrån att socialnämnderna kommer att spela en central roll såsom den myndighet som i ett inledande skede arbetar närmast den aktuella målgruppen. Detta bör tas i beaktande och medföra att staten finansierar dessa kostnader.

I övrigt tillstyrker kommunstyrelsen utredningens förslag och ansluter sig till vad som framförts i utredningens motivering till förslagen.

Ordförande

.....
Roko Kursar
.....

Sekreterare

.....
Anna-Lena Alnerud
.....